

Vec C-59/19

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

29. január 2019

Vnútroštátny súd:

Bundesgerichtshof

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

11. december 2018

Navrhovateľka v konaní o kasačnom opravnom prostriedku „Revision“:

Wikingerhof GmbH & Co. KG

Odporkyňa v konaní o kasačnom opravnom prostriedku „Revision“:

Booking.com BV

BUNDESGERICHTSHOF (SPOLKOVÝ SÚDNY DVOR, NEMECKO)

UZNESENIE

[*omissis*]

z

11. decembra 2018

v konaní medzi

Wikingerhof GmbH & Co. KG, [*omissis*] Kropp,

žalobkyňou a navrhovateľkou v konaní o kasačnom opravnom prostriedku
„Revision“,

[*omissis*]

a

Booking.com BV, [*omissis*] Amsterdam (Holandsko),

žalovanou a odporkyňou v konaní o kasačnom opravnom prostriedku „Revision“

[*omissis*]

Senát Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor) pre hospodársku súťaž
11. decembra 2018 [*omissis*]

rozhodol takto:

- I. Konanie sa prerušuje.
- II. Súdnemu dvoru Európskej únie sa podľa článku 267 ZFEÚ kladie nasledujúca otázka týkajúca sa výkladu práva Únie:

Má sa článok 7 bod 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1) vykladať v tom zmysle, že žalobu o zdržanie sa určitých konaní možno podať na súde, ktorý má právomoc vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti, ak je možné, že vytýkané správanie je upravené zmluvnými ustanoveniami, ale žalobca tvrdí, že tieto ustanovenia sú založené na zneužití dominantného postavenia žalovanej na trhu?

Odôvodnenie:

- 1 A. Žalobkyňa prevádzkuje hotel v spolkovej krajine Šlezvicko-Holštajnsko (Nemecko). Žalovaná, ktorá má sídlo v Holandsku, prevádzkuje hotelový rezervačný portál.
- 2 V marci 2009 podpísala žalobkyňa zmluvné tlačivo predložené žalovanou, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Všeobecné obchodné podmienky

Hotel vyhlasuje, že prevzal kópiu verzie 0208 všeobecných obchodných podmienok... spoločnosti Booking.com. Tieto podmienky sú k dispozícii na internetovej stránke Booking.com... . Hotel potvrdzuje, že si tieto podmienky prečítal, porozumel im a súhlasí s nimi. Tieto podmienky sú podstatnou súčasťou tejto zmluvy...“

- 3 Všeobecné obchodné podmienky okrem iného stanovujú, že žalovaná dáva hotelu k dispozícii internetový systém označený ako „extranet“, prostredníctvom ktorého možno aktualizovať informácie o hoteli a vyhľadávať údaje o rezerváciách. Okrem toho obsahujú ustanovenie, podľa ktorého majú vo všetkých sporoch vyplývajúcich zo zmluvy, okrem platobných a fakturačných sporov, právomoc súdy v Amsterdame.
- 4 Žalovaná následne viackrát zmenila svoje všeobecné obchodné podmienky, ktoré sú k dispozícii na extranete. Žalobkyňa písomne vyjadrila nesúhlas so zapracovaním verzie všeobecných obchodných podmienok, ktorú žalovaná oznámila svojim zmluvným partnerom e-mailom z 25. júna 2015.
- 5 Žalobkyňa zastáva názor, že menšie hotelové spoločnosti ako ona sú z dôvodu silného postavenia žalovanej na trhu sprostredkovateľských služieb pre hotely prostredníctvom hotelových rezervačných portálov odkázané na uzavretie zmluvy so žalovanou. Domnieva sa, že určité konania žalovanej v súvislosti so sprostredkovaním hotelových rezervácií predstavujú nekalé obmedzovanie, a preto odporujú pravidlám hospodárskej súťaže.
- 6 Žalobkyňa navrhla uložiť žalovanej pod hrozbou bližšie opísaných poriadkových pokút povinnosť, aby prestala
 - bez predchádzajúceho súhlasu žalobkyne označovať cenu za jej hotel uvedenú na hotelovom rezervačnom portáli odkazom ako zvýhodnenú alebo zľavnenú cenu,
 - úplne alebo čiastočne zamlčovať žalobkyňu kontaktné údaje poskytnuté jej zmluvnými partnermi prostredníctvom hotelového rezervačného portálu a vyžadovať od nej, aby nadväzovala kontakt so sprostredkovanými zmluvnými partnermi len prostredníctvom kontaktných funkcií poskytovaných žalovanou,

- podmieňovať umiestnenie hotela vo výsledkoch vyhľadávania poskytnutím provízie vyššej než 15 %.
- 7 Žalobkyňa tvrdí, že pokiaľ je toto správanie upravené všeobecnými obchodnými podmienkami, ktoré stanovila žalovaná, žalobkyňa vyjadrila súhlas s týmito podmienkami len preto, lebo žalovaná má dominantné postavenie na trhu.
 - 8 Žalovaná okrem iného spochybnila miestnu príslušnosť a medzinárodnú právomoc Landgericht Kiel (Krajinský súd Kiel, Nemecko), na ktorom bola podaná žaloba. Krajinský súd odmietol žalobu ako neprípustnú z dôvodu nedostatku miestnej príslušnosti a medzinárodnej právomoci. Odvolanie žalobkyne bolo neúspešné. Toto rozhodnutie o odvolaní napadla žalobkyňa opravným prostriedkom „Revision“, ktorý senát vyhlásil za prípustný.
 - 9 B. Úspech opravného prostriedku „Revision“ závisí od výkladu článku 7 bodu 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1; ďalej len „nariadenie (EÚ) č. 1215/12“]. Pred rozhodnutím o tomto opravnom prostriedku preto treba konanie prerušiť a podľa článku 267 prvého odseku písm. b) a článku 267 tretieho odseku ZFEÚ podať návrh na začatie prejudiciálneho konania na Súdnom dvore Európskej únie.
 - 10 I. Odvolací súd odôvodnil svoje rozhodnutie v podstate takto:
 - 11 Súd, na ktorom bola podaná žaloba, nie je miestne príslušný a nemá medzinárodnú právomoc na jej prejednanie. Nie je daná právomoc súdu podľa miesta zmluvného plnenia [článok 7 bod 1 nariadenia (EÚ) č. 1215/12] ani právomoc vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti [článok 7 bod 2 nariadenia (EÚ) č. 1215/12]. Preto je irelevantné, či bola uzavretá platná dohoda o voľbe právomoci.
 - 12 Podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie sa má článok 7 bod 2 nariadenia (EÚ) č. 1215/12 vykladať striktnie. Toto ustanovenie sa vzťahuje len na žaloby, ktorých cieľom je vyvodiť zodpovednosť žalovaného za škodu a ktoré sa netýkajú zmluvných vecí. Na tento účel síce nestačí, aby medzi zmluvnými stranami vôbec existoval nejaký zmluvný vzťah. Žaloba sa však týka zmluvných vecí, ak vytýkané správanie možno považovať za nedodržanie zmluvných povinností, ktoré môžu byť určené s ohľadom na predmet zmluvy. Tak je to *a priori* v prípade, ak sa výklad zmluvy javí ako nevyhnutný na preukázanie, či je vytýkané správanie v súlade s právom, alebo naopak na preukázanie protiprávneho charakteru tohto správania. Z toho vyplýva, že nároky uplatnené žalobou nie sú nárokmi z mimozmluvnej zodpovednosti v zmysle článku 7 bodu 2 nariadenia (EÚ) č. 1215/12. Cieľom žaloby je dosiahnuť zmenu obsahu zmluvy a zmenu konaní žalovanej. Otázky, ktoré sú medzi účastníkmi konania sporné, vychádzajú z ich zmluvne upravených vzťahov. Predmetom súdneho konania preto nie je len nejaké protisúťažné konanie žalovanej, ktoré sa vôbec netýka zmluvy. Práva a povinnosti žalovanej treba určiť podľa zmluvy. Otázky súvisiace

s návrhom na uloženie povinnosti zdržať sa konania by nemohli vzniknúť bez predchádzajúceho uzavretia zmluvy medzi účastníkmi konania. To platí aj pre posúdenie z hľadiska pravidiel hospodárskej súťaže. Predmetom súdneho konania síce nie sú nároky vyplývajúce zo zmluvy, ale jeho predmetom je zmluva, lebo treba určiť, či táto zmluva ako celok alebo jej časť existuje.

- 13 II. Opravný prostriedok „Revision“ bude úspešný, ak je Landgericht Kiel (Krajinský súd Kiel), na ktorom bola podaná žaloba, miestne príslušný a má medzinárodnú právomoc. V tomto smere je rozhodujúce, či odvolací súd správne odmietol právomoc tohto súdu podľa článku 7 bodu 2 nariadenia (EÚ) č. 1215/12.
- 14 1. Otázku, či súd, na ktorom bola podaná žaloba, nemá právomoc už preto, lebo zmluvné strany uzavreli platnú dohodu o voľbe právomoci, ponechal odvolací súd otvorenú. Treba na ňu však odpovedať záporne.
- 15 Doložka o voľbe právomoci bola súčasťou všeobecných obchodných podmienok používaných žalovanou. Krajinský súd v tejto súvislosti konštatoval, že podmienky uvedené v článku 25 ods. 1 tretej vety písm. a) a článku 25 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 1215/12 nie sú splnené, lebo nedošlo k elektronickému oznámeniu všeobecných obchodných podmienok, ktoré by poskytovalo trvalý záznam o dohode. Toto posúdenie nie je v rámci opravného prostriedku „Revision“ spochybnené.
- 16 Senát sa nemôže stotožniť s názorom krajinského súdu, že dohoda o voľbe právomoci bola podľa článku 25 ods. 1 tretej vety písm. b) nariadenia (EÚ) č. 1215/12 uzavretá vo forme, ktorá je v súlade s praxou, ktorú medzi sebou zaviedli účastníci zmluvy. V tomto smere nevznikajú nijaké otázky, ktoré by bolo potrebné objasniť z hľadiska práva Únie. Prax v zmysle tohto ustanovenia môže nahradiť len písomnú formu, ktorá sa inak vyžaduje, ale nie dohodu zmluvných strán [omissis]. Krajinský súd v tejto súvislosti len konštatoval, že po uzavretí zmluvy viackrát došlo k zmenám všeobecných obchodných podmienok. Nie je však preukázané, že tieto zmeny boli uložené na extranete a ako na ne žalobkyňa reagovala, najmä či vyjadrila súhlas s touto formou poskytovania informácií. Odvolací súd v tejto súvislosti naopak konštatoval, že medzi zmluvnými stranami je sporné, či sa žalobkyňa zakaždým dozvedela o zmenách všeobecných obchodných podmienok.
- 17 2. V opravnom prostriedku „Revision“ sa nenapáda predpoklad odvolacieho súdu, že právomoc súdu, na ktorom bola podaná žaloba, nevyplýva z článku 7 bodu 1 písm. a) nariadenia (EÚ) č. 1215/12. Ani toto posúdenie nie je v rámci opravného prostriedku „Revision“ spochybnené.
- 18 3. V opravnom prostriedku „Revision“ sa uvádza, že odvolací súd nesprávne odmietol právomoc vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti podľa článku 7 bodu 2 nariadenia (EÚ) č. 1215/12. Zmluvný nárok sa uplatňuje len vtedy, keď sa žalobný návrh aspoň sčasti opiera o slobodne prevzatý záväzok.

V konaní vo veci samej nejde o taký prípad. Preto vzniká otázka, ktorú treba objasniť z hľadiska práva Únie, uvedená vo výroku.

- 19 a) Z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie vyplýva, že právomoc podľa článku 7 bodu 2 nariadenia (EÚ) č. 1215/12 nezávisí len od toho, či má predmetná žaloba podľa vnútroštátneho práva členského štátu mimozmluvnú povahu. Ani v prípade takej žaloby nie je daná právomoc podľa článku 7 bodu 2 nariadenia (EÚ) č. 1215/12, ak sa týka zmluvných vecí v zmysle článku 7 bodu 1 písm. a) nariadenia (EÚ) č. 1215/12. Pojem zmluva sa zasa vzťahuje na záväzok prevzatý slobodne jednou stranou voči druhej (rozsudky Súdneho dvora zo 17. septembra 2002, Tacconi, C-334/00, Zb. 2002, s. I-7357, bod 23, a z 20. januára 2005, Engler, C-27/02, Zb. 2005, s. I-481, bod 50 a nasl.).
- 20 Pojmy „v zmluvných veciach“ v zmysle článku 7 bodu 1 písm. a) nariadenia (EÚ) č. 1215/12 a „vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“ v zmysle článku 7 bodu 2 nariadenia (EÚ) č. 1215/12 sa musia vykladať autonómne s prihliadnutím predovšetkým na štruktúru a ciele tohto nariadenia, aby bolo zaručené jeho jednotné uplatňovanie vo všetkých členských štátoch (rozsudky Súdneho dvora z 27. septembra 1988, Kalfelis, 189/87, Zb. 1988, s. 5565, bod 15 a nasl., a z 18. júla 2013, ÖFAB, C-147/12, [omissis] bod 27). Preto treba pri občianskoprávnej žalobe, ktorou sa žalobca domáha náhrady škody, preskúmať, či uplatnené nároky, bez ohľadu na ich kvalifikáciu podľa vnútroštátneho práva, majú zmluvnú povahu (rozsudky Súdneho dvora z 13. marca 2014, Brogsitter, C-548/12, [omissis] bod 21; z 10. septembra 2015, Holtermann Ferho Exploitation, C-47/14, [omissis] bod 70 a nasl., a zo 14. júla 2016, Granarolo, C-196/15, [omissis] bod 20 a nasl.). To platí aj pre preventívne žaloby o zdržanie sa konania (rozsudky Súdneho dvora z 1. októbra 2002, Henkel, C-167/00, Zb. 2002, s. I-8111, a z 5. februára 2004, Danmarks Rederiforening/LO Landsorganisationen i Sverige, C-18/02, Zb. 2004, s. I-1417, bod 27).
- 21 Nemožno síce predpokladať, že uplatnené nároky majú zmluvnú povahu, len preto, lebo jedna zmluvná strana podá žalobu na určenie zodpovednosti proti druhej zmluvnej strane. Aj v prípade, ak má taká žaloba podľa vnútroštátneho práva mimozmluvnú povahu, týka sa zmluvných vecí v zmysle článku 7 bodu 1 písm. a) nariadenia (EÚ) č. 1215/12, ak vytykané správanie možno považovať za nedodržanie zmluvných povinností, ktoré môžu byť určené s ohľadom na predmet zmluvy. Tak je to *a priori* v prípade, ak sa výklad zmluvy javí ako nevyhnutný na preukázanie, či je správanie, ktoré žalobca vytyka žalovanému, v súlade s právom, alebo naopak na preukázanie protiprávneho charakteru tohto správania (rozsudok Súdneho dvora z 13. marca 2014, Brogsitter, C-548/12, [omissis] bod 23 a nasl.).
- 22 b) V konaní vo veci samej je medzi účastníkmi konania sporné, či má žalovaná vo vzťahu k žalobkyňi dominantné postavenie na trhu a či v rozpore s pravidlami hospodárskej súťaže zneužíva toto postavenie. Žalobkyňa v tejto súvislosti tvrdí, že pokiaľ žalovaná označuje ceny žalobkyne ako zvýhodnené alebo zľavnené, toto jej konanie nemá platný zmluvný základ. Obe ďalšie konania, ktorých sa má žalovaná podľa žalobného návrhu zdržať, sú síce upravené všeobecnými

zmluvnými podmienkami, ale žalobkyňa súhlasila s uzavretím zmluvy na základe týchto obchodných podmienok len preto, lebo vzhľadom na dominantné postavenie žalovanej na trhu nemá inú možnosť.

- 23 c) V prvom rade je nesporné, že nároky z mimozmluvnej zodpovednosti v zmysle článku 7 bodu 2 nariadenia (EÚ) č. 1215/12 sa uplatňujú vtedy, keď sú predmetom žaloby nároky na náhradu škody alebo nároky na zdržanie sa konania, ktoré sú založené na tom, že vytýkané správanie treba považovať za zneužívanie dominantného postavenia v zmysle článku 102 ZFEÚ alebo zodpovedajúceho vnútroštátneho predpisu týkajúceho sa hospodárskej súťaže (rozsudok Súdneho dvora z 5. júla 2018, Lithuanian Airlines, C-27/17, bod 51 a nasl.). Také zneužívanie môže spočívať najmä v tom, že podnik s dominantným postavením na trhu podmieňuje nadviazanie zmluvných vzťahov tým, že zmluva bude založená na neprimeraných obchodných podmienkach [článok 102 druhý odsek písm. a) ZFEÚ *[omissis]*].
- 24 Na rozdiel od odvolacieho súdu sa senát prikláňa k názoru, že iné posúdenie nie je namieste ani v prípade, ak žalobca pred podaním žaloby už nadviazal zmluvné vzťahy s podnikom, o ktorom tvrdí, že má dominantné postavenie na trhu, takže je možné, že vytýkané správanie je upravené zmluvnými ustanoveniami, ale žalobca napáda tieto ustanovenia ako neprimerané a tvrdí, že s nimi nesúhlasil dobrovoľne, ale z dôvodu, že žalovaný má dominantné postavenie na trhu. Ťažiskom právnych nezhôd medzi účastníkmi konania totiž ani v tom prípade nie je výklad zmluvy, ale otázka, či v prípade, ak určitý podnik, ktorý – údajne – má dominantné postavenie na trhu, uplatňuje určité zmluvné podmienky alebo sa na ne odvoláva, ide o zneužívanie, ktoré odporuje pravidlám hospodárskej súťaže.

[omissis]